

Főszerkesztői utószó

Az Általános Nyelvészeti Tanulmányok sorozata a jelen kötettel ismét új fejezethez érkezett. Annak ellenére, hogy az emberiség természetes állapota a többnyelvűség, kutatási kérdésként nem régóta van jelen a nyelvtudományban. Erről valószínűleg a történelem és édes gyermeke, a politika is tehet, hiszen a 19. század óta oly népszerű nemzetállami modell egyik alapvonása az egynyelvű társadalom ideálja volt. A francia, német, olasz stb. minták nyomán hazánkban is a magyar nyelv művelése és a magyar nyelvészet fejlesztése élvezett előjogokat. Mindaddig, amíg ez az „idegen uralom”, vagyis a német nyelv primátusa ellen irányult, pozitív reformkori mozgalom lehetett, de az országnak a tragikus világháború utáni függetlenné és lényegében egynyelvűvé válása után a maradék nemzetiségek és nyelvük háttérbe szorítása tovább folytatta a megelőző nagy-magyarországi hagyomány rossz gyakorlatát.

A helyzet a rendszerváltás utáni pozitív szándékú törvények megszületésével sem változott sokat. Jóllehet a hazai nemzetiségi nyelvpolitika igyekezett eredményeket felmutatni, ezek mögül sokszor kiérzett a szándék, hogy ezzel a szomszéd országok magyar anyanyelvű népességére vonatkozó ottani jogszabályok megváltoztatását ériék el. De legalább az új törvények, rendeletek folyamányaként megértették, hogy a többnyelvűség kérdéskörét kutatni is kell, hogy világos képet kaphassunk a jelen állapotokról.

Így alakult ki Magyarországon egy olyan, ma már jelentős létszámú kutatói közösség, amely nem csupán követte a világban évtizedek óta folyó kutatásokat, hanem aktívan közre is működött bennük, eredményeit nemzetközileg is nagyra értékelték, és a tudományos kommunikációban rendszeresen hivatkoznak rájuk. Ez a csapat egyszerre vizsgálja a hazai nemzeti kisebbségek, közöttük különös figyelemmel a különféle cigány közösségek nyelvhasználatát, a szomszédos (és távolabbi) országokban élő magyar közösségek többnyelvűségét és legújabbban a siketek jelyelvét, illetve többnyelvűségét is.

A jelen kötet bizonyos értelemben a szerkesztő, Bartha Csilla több évtizedes kutató és szervező munkájának tükre is lehet: a számos úttörő projekt és kutatás, amelyet ő kezdeményezett, illetve fáradhatatlanul és folyamatosan szervez, ugyan nem mind került bele, de az irányokat, amelyek felé munkatársait elindította,

valószínűleg jól reprezentálja. Ráadásul a hazai kutatásokat, ezek eredményeit nemzetközi kontextusba helyezte azzal, hogy szerzőit számos ország elismert kutatóiból gyűjtötte egybe.

A mostani kötet további újdonsága az is, hogy a jelnyelvi tárgyú cikkeket, továbbá az előszót, a kivonatokat és az utószót jelnyelven is közöljük a cikkek végén található ún. QR, azaz gyorsleolvasó kóddal elérhető kapcsolat révén. Így megszülettek az ÁNyT történetében az első jelnyelven közölt tanulmányok is.

Remélhetőleg e kötet révén az olvasó is felfedezi a többnyelvűség általános nyelvészeti, nyelvelméleti, kognitív nyelvészeti jelentőségét.

Budapest, 2016. október

Kenesei István

Olvassa be a QR kódot a Főszerkesztői utószó magyar jelnyelvi változatának eléréséhez.

